

Internationell adoption

Vilka utmaningar kan finnas för sex internationella
adoptionsbarn i det skånska samhället och vilken anknytning kan
dem ha till sina adoptivföräldrar?

Abstrakt/sammanfattning

Under en granskning av tidigare forskning gällande utmaningar för internationellt adopterade barn till Sverige framkom att det inte fanns så många studier om ämnet.

Därför gjordes denna studie för att få en överblick över hur det kan se ut för internationellt adopterade barn. Intresset för att veta vad deras utmaningar har varit och hur de har knutit an till sina adoptivföräldrar har legat i centrum för detta arbete.

Under studiens gång har det använts tre olika teorier och perspektiv. Dessa är identitetsperspektiv, anknytningsteori och sociokulturellt perspektiv för att förklara respondenternas svar. För att besvara frågeställningen har författarna genomfört sex kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Empirisk data har samlats in från de intervjuade respondenterna och de insamlade svaren presenteras i resultatet. Intervjuerna har fokuserat på respondenternas uppväxt. Resultatet illustrerar de olika utmaningar som har uppstått i respondenternas möte med det svenska samhället. Respondenterna beskriver ett upplevt utanförskap kopplat till etnicitet.

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	4
Tidigare forskning	5
Teorier och perspektiv	5
En definition av identitet	5
Personlig identitet	6
Kulturell identitet	6
Anknytningsteorin	8
Trygg och otrygg ambivalent anknytning	9
Sociokulturellt perspektiv	9
Syftet med studien	10
Frågeställning	10
Metod	10
Semistrukturerad intervjumetod	10
Respondenterna och urval	11
Tillvägagångssätt	11
Etiska aspekter	12
Resultat	13
Samhörighet och gemenskap	13
Anknytning, förebilder och yrken	14
Utmaningar	16
Diskussion och analys	17
Diskussion utifrån identitet	17
Diskussion utifrån anknytningsteori	19
Diskussion utifrån ett sociokulturellt perspektiv	20
Metoddiskussion	21
Förslag på fortsatta studier	22
Källförteckning	23
Litteratur A-Ö	23
Elektroniska sidor A-Ö	23
Bilagor	26

Informationsbrev	26
Samtyckesblankett	27
Intervjufrågorna	28

Inledning

En minskning av adoptioner i världen och stora förändringar har lett till att endast 170 adoptioner har genomförts år 2019 till skillnad från de 1008 adoptioner som skedde år 2002 (Regeringen 2020). Minskningen av adoptioner beror på att fler barn adopteras nationellt istället för internationellt (Adoptionscentrum 2021).

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har med hjälp av Statens beredning för medicinsk och social utvärdering gjort en litteratursökning och kvalitetsgranskning. *“Översikten fokuserar på olika insatser för adoptivföräldrar, bland annat effekter av interventioner avseende interpersonell funktion”* (Mfof 2021). Enligt psykologiguiden förklaras interpersonell funktion på följande sätt *“Termen användes ursprungligen om sådant som händer mellan personer eller är utmärkande för själva relationen mellan människor, i inbördes samspel mellan två eller flera parter”*. *“På senare tid har den även kommit att beteckna individens sätt att vara och bete sig i kontakt med andra, alltså med fokus på bara en part”* (psykologiguiden u.å.). Fyra olika RCT-studier granskades av SBU, där det framgår att föräldrarnas ödmjukhet till sina adoptivbarn ökat. Dessa studierna var “Attachment and Biobehavioral Catch-up (ABC)”, “Child Parent Relationship Therapy (CPRT)”, “Videofeedback (VIPP-FC-A)” “samt en beteendereinriktad online-träning”(Mfof 2021). Trots det positiva resultatet så måste det tas hänsyn till bristerna i studien, till exempel att deltagarna i RCT-studierna var för få (ibid). För att sätta perspektiv på relationer kommer man i denna studie välja att fokusera på adoptivbarnen snarare än föräldrarna. Frågeställningen som ställs är om vilka utmaningar som kan finnas för internationellt adopterade barn samt om vilken anknytning dem kan ha till sina adoptivföräldrar.

Bakgrund

Ett sätt att ge ett barn nya möjligheter till utveckling och en trygghet under dåliga förutsättningar av de biologiska föräldrarna är adoption. *“Enligt FN:s Barnkonvention får inga andra intressen gå före barnets bästa när beslut om adoption fattas”* (Mfof 2021). Men hur ser man på eventuella identitetskriser och anknytningsproblematik? I

denna studie kommer sex personer intervjuas utifrån anknytning till sina svenska föräldrar och hur de identifierar sig i samhället. Vidare kommer studien belysa hur sociokulturella förhållanden påverkar deras tankar och känslor. I stycket om tidigare forskning kommer identitetens olika former, anknytningsteorin och sociokulturellt perspektiv presenteras.

Tidigare forskning

Under en granskning av tidigare forskning gällande utmaningar för internationellt adopterade barn till Sverige, framkom att det inte fanns så många studier. Det finns dock studentuppsatser till exempel "*Att vara svensk inuti men inte utanpå Adopterades upplevelser och påverkan av fördomar*" (Wide 2007). SBU har gjort en litteratursökning och kvalitetsgranskning "Insatser för bättre psykisk och fysisk hälsa hos adopterade barn". SBU menar att det finns brister och det påverkar resultatet. SBU menar också, i syfte att säkerhetsställa ett godare resultat i forskningen, att fler studier bör göras inom området (SBU 2020). Något att ta hänsyn till i SBU:s studie är att den inte förhåller sig till Sverige utan är skriven utifrån ett internationellt perspektiv. Med andra ord har inte en analys av det insamlade materialet i studien tagit hänsyn till svenska förhållanden (ibid). MFOF var den instans som efterfrågade litteratursökningen och kvalitetsgranskningen hos SBU i syfte att undersöka om det fanns några vetenskapliga underlag på adopterade barns hälsosituation (ibid). Därför kan man i dagsläget inte hitta några vidare studier och för att säkerställa ett gott resultat behövs mer forskning om ämnet.

Teorier och perspektiv

I denna del av studien kommer författarna gå igenom en definition av identitet, anknytningsteori, sociokulturellt perspektiv och förklara dessa.

En definition av identitet

"Självbild, medvetenhet om sig själv som en unik individ" (Nationalencyklopedin u.å.)

I definitionen som är vald för denna studie består identitet generellt av två delar. Den ena är jaget och den andra är personligheten. Jaget består av några olika begrepp så som:

- Vitalitet - upplevelsen av ens livskraft och medvetenhet om hur man vill leva.
- Demarkation - att det finns en skarp gräns mellan hur man ser sig själv och andra.
- Aktivitet - att handlingar och tankar bestäms självständigt.
- Kontinuitet - att trots omständigheter hålla sig till den man är.
- Integritet - att ha sitt egna jag och bevara det.

Den andra delen som kallas personlighet handlar om hur erfarenheter i livet har format en och ens sätt att agera på, både kroppsligt och i sinnet.

Under tonåren är identitetskriser vanliga och vid tidiga störningar i utvecklingen kan ens identitet senare skapa en osäkerhet om jaget (ibid).

Personlig identitet

Redan som barn blir man en del av ett samhälle och får en roll. Rollen innebär en anpassning av förväntade beteenden i sociala sammanhang, samt hur ens personlighet fungerar. Som människa uppmärksammar man andra personer i ens omgivning, för att skapa en förståelse för beteenden. Detta leder i sin tur till förståelse för hur man själv bör bete sig enligt andras förväntningar. Detta på grund av vetenskapen om att andra värderar och tolkar ens beteende. Därför försöker man också presentera sig själv på ett sätt som visar vem man är. Dock finns vissa premisser och dessa är att man begränsar sig till de normer och regler ett samhälle har och vad som är socialt accepterat (Aroseus 2016).

Kulturell identitet

Individer med utländsk bakgrund påverkas av majoritetskulturen i det nya hemlandet men också av bakgrundskulturen. Med bakgrundskulturen menas kulturen i det

gamla hemlandet. Kulturell identitet kan definieras som den kulturella samhörigheten man har (Mkcentrum 2007).

Etniciteten av adoptivbarnen kan beträffande utseendet särskilja sig från sina adoptivföräldrar. Detta kan i sin tur skapa en inre konflikt av att man inte blir bemött som svensk fast att man känner att man är det, då ens uppväxt har skett i Sverige. Detta kan hanteras på olika sätt av den adopterade. Internationellt adopterade barn växer upp i de normer och värderingar som Sveriges samhälle har, vilket då anammas. Att ha känslan av att vara svensk men inte uppfattas som det på grund av utseendet skapar en inre konflikt (Psykologiguiden 2012). Det finns tre olika strategier och dessa är:

1. *“Endast svensk identitet”*

Personer inom denna kategori förnekar sin ursprungsetnicitet och identifierar sig uteslutande som svensk. Under denna kategorin tänker eller funderar den adopterade oftast inte på dess biologiska föräldrar. För dessa individer är det viktigt att de betraktas som helsvenskar av sin omgivning. De undviker helst saker som påminner dem om att de är utseendemässigt annorlunda (ibid).

2. *“Svensk- och ursprungsetnicitet”*

Personer inom denna kategori identifierar sig som svenskar men anammar ändå det som är etniskt annorlunda med dem. De intresserar sig i olika grad för sin ursprungskultur. I denna kategori vill personen antingen närma sig med försiktighet eller aktivt söka efter sin ursprungskultur. För denna individ så tycks detta inte hota dess självbild. Här finns ett starkare intresse för sina biologiska föräldrar i form av tankar och funderingar (ibid).

3. *“Endast ursprungsetnicitet”*

Personer inom denna kategori förnekar att den skulle vara svensk och tar avstånd till den svenska kulturen trots uppväxten i Sverige. Sammanhangen de söker sig till är

där de känner samhörighet med ursprungetniciteten, eftersom de identifierar sig med sin etniska bakgrund. Oftast har individer inom denna kategorin inte så stort intresse av sina biologiska föräldrar (ibid).

Relationen och anknytningen till ens adoptivföräldrar avgör till stor del vilken strategi av ovan redogjorda, den adopterade väljer för att hantera den inre konflikten.

Öppenheten och förmågan hos föräldrarna om huruvida ursprung och acceptans till att barnet är fött av en annan kan avgöra vilken strategi den adopterade väljer för att hantera sin inre konflikt. För de föräldrar som inte kan få egna barn på grund av vissa omständigheter kan känslor av maktlöshet, vrede och sorg ha väckts. Ju mer föräldrarna har bearbetat dessa känslor, desto mer har föräldrarna förutsättningar att förstå barnen på ett känslomässigt plan. När det adopterade barnen känner att dess olika delar blir accepterat av föräldrarna, så skapar det också en större möjlighet för barnet att utforska sitt ursprung, utseende och eventuellt fundera över sina biologiska föräldrar (ibid).

Anknytningsteorin

Anknytningsteorin handlar om barnets anknytning till sin mamma, sorgereaktioner och separationsångest enligt Bowlby. Tillsammans med Mary Ainsworth och James Robertson utvecklade och förnyade Bowlby anknytningsteorin. Mary Ainsworth bidrag till anknytningsteorin var att skapa fyra anknytningsmönster genom att studera afrikanska barns relation till den primära vårdnadspersonen. Två av dessa anknytningsmönster var trygg anknytning och otrygg ambivalent anknytning. (Tamm 2014, s 89, 91).

De grundläggande behoven som till exempel mat, sömn osv. utgör inte hur anknytningen till ens mamma ser ut. Detta eftersom anknytningen snarare är psykologisk. Med att anknytningen skulle vara psykologiskt menar Bowlby “...ett slags hunger efter moderns kärlek och närvaro” (ibid).

Trygg och otrygg ambivalent anknytning

Vid trygg anknytning känner barnet en form av säkerhet och knyter an till föräldern på ett tryggt sätt. Utforskningsmöjligheterna för barnet blir avsevärt högre om barnet har en trygg bas. Om barnet har en möjlighet att luta sig mot någon för tröst, stöd och acceptans, är chansen större att de vågar utforska sin omgivning och sina rötter. Vid otrygg ambivalent anknytning kan barnet välja att fasa ifrån sig föräldern men samtidigt vilja bevara föräldern i sin närhet. Detta eftersom det finns en rädsla för barnet att bli övergiven. Resonemanget som tas upp är *“Det är bäst att hålla sig tätt intill, klänga sig fast vid denna viktiga person eftersom man förr eller senare ändå kommer att bli övergiven. Men det gäller också att såra denna person och skada denne då kanske han/hon inte vill överge mig”* (Tamm 2014, s 90).

Det är ganska vanligt att adoptivbarn har en otrygg anknytning. Detta eftersom adoptivbarn oftast saknar en vuxen person innan adoption eller saknat anknytningen till en vuxen. Därför kan det också vara svårt för ett barn som adopteras att knyta an till adoptivföräldrarna till en början. Detta kan dröja ända fram till tonåren innan relationen eventuellt förbättras. Dock varierar anknytningen beroende på vilken kultur man har (ibid s. 95).

Sociokulturellt perspektiv

“Allt vi lär oss, lär vi oss i sociala sammanhang” (Aroseus 2013)

I en interaktion med andra människor lär man sig hur man ska agera i olika situationer. På så sätt får man också en samhörighet i olika grupper och skapar ett kulturellt perspektiv. Symbolik och språk växer fram utifrån uppväxt och influenser i omgivningen. Det sociokulturella perspektivet har ett synsätt om att människor är individer i grupper snarare än bara en ensam individ. Detta för att man i grunden är flockdjur på ett socialt plan och tillsammans blir man människor, inte ensamma. Alla är del av ett samhälle och för att veta hur olika individer fungerar måste man titta på hela strukturen i samhället. *“Att studera enskilda människor i ett samhälle vore som att studera en vattendroppe och sedan tro att man vet hur havet beter sig”* (ibid).

Dock finns det även nackdelar med detta perspektiv då man ibland agerar utifrån sina egna erfarenheter. Sättet som man tror att samhället vill att man ska agera på är inte alltid verkligheten. Detta för att man snarare agerar utifrån hur man tror att samhället vill att man ska agera. Därför kan gruppens dynamik vara oviktig i förhållande till individens upplevelser. Personer fungerar inte på samma sätt och det finns individer som särskiljer sig från resten av gruppen (ibid).

Syftet med studien

Syftet med denna studie är att ta reda på vilken anknytningen internationellt adopterade barn har till sina adoptivföräldrar. Vidare är syftet att belysa olika utmaningar adoptivbarnen har haft under sin uppväxt i form av identitet eller andra utmaningar och hur de anpassat sig till den svenska kulturen.

Frågeställning

Vilka utmaningar kan finnas för internationellt adopterade barn i den svenska kulturen och vilken anknytning kan de ha till sina adoptivföräldrar?

Metod

Semistrukturerad intervjumetod

Semistrukturerade intervjuer bygger på i förväg framtagna frågor. Frågorna ska inte vara ledande utan respondenten ska kunna besvara frågorna utifrån sig själv och sin förförståelse. Frågorna ska riktas åt det ämnet som den vetenskapliga texten handlar om. Vanligt under semistrukturerade intervjuer är att första intervjun oftast skapar mer lärdom inför kommande intervjuer. Detta medför i sin tur att man på ett bättre sätt vet vad man ska ställa för följdfrågor till nästa respondent. Under intervjuens gång går det bra att ställa följdfrågor fritt utifrån respondenternas svar. Dock ska man tänka på att inte avvika från huvudämnet (Klingberg & Hallberg 2021, s 191-192). Därför kommer denna studie baseras på kvalitativa semistrukturerade intervjuer.

Detta för att få en möjlighet till att ställa följdfrågor, på så sätt bredda materialet och få ett så tydligt resultat som möjligt på frågeställningen, samt att få större analysmöjligheter. *“Analys- och tolkningsarbetet av intervjuerna kan delas in i fyra faser med olika syften för respektive fas”* (Starrin & Svensson 1994, s 125; 127). Fas ett är att lära känna informationen man fått för att få ett helhetsintryck, fas två är att se likheter och skillnader i intervjumaterialet, fas tre är att kategorisera intervjusvaren och fas fyra är att studera strukturen och kritiskt granska helheten av analysen (ibid).

Respondenterna och urval

I denna studie var kriterierna vuxna respondenter med en annan etnisk bakgrund än svensk som är adopterade till Sverige. Det deltog totalt sex intervjupersoner, varav fyra kvinnor och två män. En kvinna född i Liberia, en kvinna född i Indien, en kvinna född i Portugal och en kvinna född i Etiopien. En man född i Colombia och en man född i Sri Lanka. Intervjupersonerna var vid tillfället för intervjuerna mellan 30 - 40 år gamla. Ankomståldern på respondenterna var mellan två månader till sju år. Två kvinnor var socionomer, en kvinna var elevassistent, en kvinna var undersköterska, en man var lärare och en man var kock.

Tillvägagångssätt

Samtliga undersökningspersoner kontaktades via telefon och/eller e-post. Intervjuerna gjordes under en period av två veckor. En av studiens författare kände intervjupersonerna ytligt medan den andra författaren inte kände någon av intervjupersonerna sedan tidigare.

Informationsbrevet förmedlades initialt muntligt med intervjupersonerna. Innan intervjun fick intervjupersonerna även kopia på informationsbrevet, där de hade möjlighet att ta del av informationen en gång till innan de bestämde sig för att delta. I informationsbrevet framgick det att intervjun skulle handla om anknytning och adoption, se bilaga. De informerades om att deltagandet var frivilligt och samtliga intervjupersoner fick skriva på en samtyckesblankett före intervjun startade, se bilaga. Det framgick muntligt och skriftligt att det var två författare som skulle ta del

av svaren som angavs från intervjupersonerna men att intervjupersonerna skulle vara helt anonyma i det färdiga resultatet.

Tre av intervjuerna genomfördes via den digitala plattformen Zoom. Under dessa intervjuer var kameran och mikrofonen på, både för respondenten och för intervjuaren/intervjuarna. Tre av intervjuerna skedde i respektive respondents hem i en lugn omgivning. Under två av intervjuerna som skedde i respondenternas hem var båda författarna med. Under en av intervjuerna i respondenternas hem var endast en av författarna med. I en av de digitala intervjuerna deltog båda författarna. Under två digitala intervjuer deltog endast en författare.

Vid intervjutillfällena användes en kvalitativ semistrukturerad intervjumetod, se bilagor för grundfrågorna. Intervjuerna varade mellan 3 - 25 minuter. Under intervjuerna som skedde i respondenternas hem spelades intervjuerna in via audacity på en dator. Under intervjuerna som skedde digitalt spelades intervjuerna in via Zooms egna inspelningsprogram. Samtliga intervjuer transkriberades ordagrant när alla respondenternas intervjuer var klara. Under intervjuerna ställdes följdfrågor vid behov av förtydning eller för att få mer information.

I studiens startskede så var det tre respondenter som intervjuades men då det inte framkom tillräckligt med information i svaren så valde man att intervjua ytterligare tre respondenter. Varje svar från respondenterna har diskuterats och analyserats mellan författarna av studien.

Etiska aspekter

Det finns fyra principer man bör följa under en vetenskaplig text. Dessa fyra grundprinciperna är:

- Tillförlitlighet
- Ärlighet
- Respekt
- Ansvar

I texten bör man därmed ha rätt design och metod. Objektivitet är viktigt i den vetenskapliga texten och även att man ska vara öppen och rättvis. Information som samlats in från respondenterna får inte manipuleras på något sätt, eftersom det kan påverka utfallet av resultatet. Respondenterna och/eller yrkeskamrater får varken skadas eller utnyttjas på ett sådant sätt att de under studiens gång påverkas negativt, varken fysiskt eller psykiskt. Innan och efter publiceringen ska utgivare/författare kunna ta ansvar för den vetenskapliga texten som skrivits. Ansvaret gäller från början till slut. Konsekvenserna efter publicering ska också tas ansvar för (Vetenskapsrådet 2021). Man kan bekräfta respondentens svar genom att ställa en fråga som visar på att man uppfattat svaret rätt. Hur materialet kommer användas i studien ska informeras till respondenten innan genomförandet av intervjun. Detta för att ge respondenten möjlighet att förstå vad studien handlar om och vad det betyder att vara med i studien (Klingberg & Hallberg 2021, s 191).

Resultat

I denna del kommer resultatet presenteras. Författarna kommer dela upp resultatet i tre kategorier. Dessa kategorier är "Samhörighet och gemenskap", "Anknytning, förebilder och yrken" och "Utmaningar". Inom varje kategori kommer författarna presentera respondenternas svar. Citat kommer användas för att illustrerar respondenternas svar.

Samhörighet och gemenskap

För respondent 5 har den kristna tron varit viktig för att skapa en känsla av samhörighet.

"Min mormor blev en förebild för mig. För hon accepterade mig som jag var när jag jobbade med identiteten den kristna tron" - respondent 5

För fyra respondenterna var det viktigt att bevara eller hitta samhörighet med en grupp. Respondent 1, 4, 5 och 6, betonade detta medans respondent 2 och 3 inte

nämnde något om samhörighet. Respondent 1 beskriver relationen med mamma som viktig.

“Jag tror på något sätt jag följt min biologiska mammas fotspår, så jag var nog lite mer vild om man får säga så” - respondent 1

Respondent 1, 3, 4 och 5 tyckte att relationer till människor i sin omgivning var viktigt, medans respondent 2 och 6 inte nämnde något om det. Respondenterna pratade om hur man ska passa in i det svenska samhället.

“Jag fick ett svenskt namn, så att då behövde jag inte tänka på mitt namn. Annars hade det varit ett problem kanske. Det är lättare om man har ett svenskt namn. Om man ska ha lägenhet och jobb, så föredrar man ju svenskt namn” - respondent 2

Samtliga respondenter svarade i olika grad personligt med olika djup i svaren. Respondent 1, 4, 5 och 6 svarade mer utförligt medans respondent 2 och 3 svarade med något kortare svar.

Anknytning, förebilder och yrken

Alla utom en av respondenterna har en eller flera förebilder som de känt sig trygga med under uppväxten.

“Under uppväxten så är det ju ändå familjen” - respondent 3

“Jag hade inga” - respondent 2

Respondent 1,3,4,5 och 6 hade förebilder från sin adoptivfamilj medans respondent 2 svarade att hen inte hade några förebilder. Endast respondent 1 nämnde att hen hade en fadersgestalt innan adoptionen.

“Utan jag hade en, han var som en så kallat pappa eller nån som tog hand om mig” - respondent 1

Övriga respondenter nämnde inte något om en fadersgestalt, varken innan eller efter adoptionen. Majoriteten av respondenterna hade yrken som faller in under socialt arbete.

“Mina föräldrar har jobbat bägge två inom kriminalvård och behandling. Alltså har haft människovårdande yrken kan man väl kalla det. Vilket jag också, så länge jag kan minnas, har varit rätt så medveten om. Jag tänker att det är det som gör att jag är socionom idag” - respondent 4

Alla respondenter förutom respondent 2 har sociala arbeten. Majoriteten visade tecken på en trygg anknytning, medans andra visade något som påminner om en otrygg-ambivalent anknytning till sina adoptivföräldrar, främst under tonåren.

“Mina föräldrars egenskaper är värme, mjukhet och en öppenhet också. För det har jag hört att inte alla adoptivföräldrar har varit utifrån att prata kring svårigheter, tankar, känslor kring att vara adopterad” - respondent 4

“Min mamma var den trygga zonen, hon var den trygga platsen för att hon guida mig och stötta mig så att jag inte blev splittrad. Hon lade sin tid på mig för jag var den viktigaste för henne” - respondent 1

“Utmaningen är nog, som det har varit hela livet, det är relationer, att lita på folk. Ska jag bli övergiven ska jag inte bli övergiven. Om jag gör detta vad händer då. Jag ställer väldigt många frågor hela tiden som kanske är för någon annan självklart” - respondent 5

Respondent 1 och 4 visade tecken på en trygg anknytning till sin adoptivfamilj. Respondent 5 och 6 visade något som påminner om en otrygg ambivalent anknytning. För respondent 2 och 3 saknas svar helt. Majoriteten av respondenterna hade starka band till sina adoptivfamiljer på ett eller ett annat sätt och vissa hade även starka band till vänner i sin omgivning.

“Jag har ju mina systrar nu med åren liksom. Som jag kunnat bolla med om vad vi tänker och så” - respondent 5

“Kanske inte hade så udda tänk men det blev ju udda tänk när man inte ville acceptera vissa saker. Jag har haft en tjejkompis från “stad” som har varit en stöttning i det” - respondent 5

Respondent 1, 3, 4, 5 och 6 hade starka band till sin adoptivfamilj, medans respondent 2 inte nämnde det.

Utmaningar

På frågan om vilka utmaningar respondenterna har haft i samband med adoptionen så svarar fyra av respondenterna att utmaningen har varit etnicitet.

“Men just det här utländska att inte riktigt tillhöra något läger utifrån att man bor i Sverige” - respondent 4

“Utmaningar... jag har inte stött på någon utmaning” - respondent 3

Respondent 1, 2, 4 och 6 har gett svar som handlar om utmaningar gällande deras etnicitet medans respondent 3 och 5 inte har nämnt några utmaningarna alls beträffande etnicitet. Endast respondent 1 nämnde att språket har varit en utmaning.

“Det var ju också en utmaning, för när jag kom hit pratade jag bara broken english” - respondent 1

“Alltså språk har inte varit några problem eftersom det har varit mitt första språk” - respondent 6

För övrigt var det endast respondent 6 som nämnde någonting om språket, men såg inte det som en utmaning. Hälften av respondenterna uttryckte att de hade svårt för att lita på människor.

“Utmaningen är nog bland annat att lita på folk” - respondent 5

Respondent 1, 5 och 6 hade svårt för att lita på människor i sin omgivning. Respondent 2, 3 och 4 nämner inte något om tillit. Respondent 1 tyckte att det var en utmaning att finna jaget och passa in medans respondent 6 inte tyckte att det var lika viktigt.

“Jag skulle hitta mig själv, se var jag passade in liksom” - respondent 1

Respondent 1,4,5 och 6 ansåg att det var en utmaning att hitta deras identitet medans respondent 2 och 3 inte nämnde något om identitet när intervjufrågan om utmaningar ställdes.

Diskussion och analys

I diskussions- och analysdelen kommer författarna analysera respondenternas svar, utifrån studiens definition av identitet. Efter det kommer författarna analysera respondenternas svar med anknytningsteori. Vidare analyseras respondenternas svar utifrån sociokulturellt perspektiv. Kapitlet innehåller även underrubriken metoddiskussion.

Diskussion utifrån identitet

Enligt det teoretiska ramverket som presenteras i bakgrunden är det vitalitet, demarkation, aktivitet, kontinuitet och integritet avgör ens identitet. Under en identitetskris skapas osäkerhet i jaget

Vitalitet är upplevelsen av ens livskraft och medvetenhet om hur man vill leva (Nationalencyklopedin u.å.). I det empiriska materialet har respondenterna haft ett tydlig förhållningssätt till majoritetskulturen. Vissa har velat markera ett avstånd medans andra ser sig som en del av majoritetskulturen. Att respondenterna gör så tydliga ställningstaganden kan tolkas som ett tecken på vitalitet.

Demarkation betyder att det finns en skarp gräns mellan hur man ser sig själv och andra (ibid). I studien framkommer det att gränsen för hur man ser sig själv och

andra i vissa fall var tydlig och i andra fall otydlig. Respondenterna kunde i vissa fall sätta tydliga gränser angående deras egen identitet. Respondent 5 förklarar att den hade sin mormor som förebild och att det handlade om acceptansen kring hens identitet. Med identitet menar respondent 5 sin kristna tro. Det skulle kunna vara så att respondent 5 har svårt för människor som inte accepterar den delen av respondentens identitet. Detta eftersom demarkationen blir ifrågasatt om acceptansen inte finns. Den tydliga gränsen är den kristna delen av identiteten och eftersom respondent 5 vill bevara den kan ingen i omgivningen förändra den delen. När man tittar på denna studiens övriga respondenter, kan man se ett mönster där liknande svar finns som för respondent 5. Dock på andra delar av identiteten som inte är relaterade till religion.

Integriteten handlar om att bevara sitt egna jag (ibid) och eftersom en del av respondenterna inte hittat sin identitet så kan det ha medfört att det blivit svårt att upprätthålla integriteten.

Erfarenheter i livet kan ha format respondenternas sätt att agera på, både kroppsligt och i sinnet. Eftersom respondent 5 gick till kyrkan som liten kan det också ha påverkat hur respondent 5:s tro är i ett senare skede i livet. Detta i samband med hens identitet. För respondent 1 ser det något annorlunda ut då det istället handlar om vilka referensramar som har gjort så att hen agerar som hen gör. För respondent 1 är det den biologiska mamman som skapar en del av respondent 1:s identitet, detta kan bero på att respondent 1 inte haft någon annan erfarenhet att utgå från i det skedet eftersom hen var barn när det beteendet skapades. Den vilda delen av identiteten satt kvar under tonåren. Författarna tror att det kan ha att göra med att respondent 1 blev adopterad i en senare ålder jämfört med resten av respondenterna. Det kan vara svårare att forma om delar av identiteten som har socialiserats in under längre tid. Det kan bero på att hjärnan utvecklas mer ju äldre man blir.

Det etniska utseendet jämte sina föräldrar kan ha en påverkan på hur man ser sig själv och sin identitet. I en adoption kan det i vissa fall synas att man är adopterad på

grund av sitt etniska utseende, vilket författarna väljer att benämna som synlig adoption.

Det som framgår i studiens empiriska material är att de som hade en synlig adoption kan ha haft en större identitetskris jämfört med de som hade en osynlig adoption. En slutsats som författarna till denna studie har nått är att om man tittar utifrån helheten av transkriberingen så kan respondenterna med större identitetskriser vara mindre medvetna om sig själv.

Diskussion utifrån anknytningsteori

Enligt Bowlby handlar anknytningsteorin om barnets anknytning till sin mamma, sorgereaktioner och separationsångest. Det finns bland annat trygg eller otrygg-ambivalent anknytning. Vid trygg anknytning känner barnet en form av säkerhet. Det är ganska vanligt att adoptivbarn har en otrygg anknytning. Detta eftersom adoptivbarn oftast saknar en vuxen person innan adoption. Vid trygg anknytning känner barnet en form av säkerhet och knyter an till föräldern på ett tryggt sätt (Tamm 2014, ss 89 - 90). Respondent 4 känner att hen kan vända sig till sina adoptivföräldrar med frågor som rör sig om känslor, tankar och svårigheter. Genomgående under intervjun är respondent 4 tydlig med att beskriva sina adoptivföräldrar positivt. Slutsatsen av vad hen säger skulle kunna vara att hen har en trygg anknytning till sina adoptivföräldrar. Denna slutsatsen kan också appliceras på respondent 1.

Vid otrygg ambivalent anknytning kan barnet välja att fasa ifrån sig föräldern men samtidigt vilja bevara föräldern i sin närhet (ibid). Respondent 5 är rädd för att bli övergiven av personer i sin närhet och pratar om hur tufft hen haft det med att skapa relationer till människor i sin omgivning. Hen nämner också om att hens agerande kan påverka om individer kommer vilja ha kvar hen i sitt liv eller inte. Det kan vara så att hen har samma känsla inför sina adoptivföräldrar som för andra människor. Hen är rädd för att bli övergiven av sina adoptivföräldrar och ändå testat gränserna. Därav kan det vara så att hen har en otrygg ambivalent anknytning till sina adoptivföräldrar.

Diskussion utifrån ett sociokulturellt perspektiv

I en interaktion med andra människor lär man sig hur man ska agera i olika situationer. På så sätt får man också en samhörighet i olika grupper och får genom gruppen förståelse för kulturen man befinner sig i (Aroseus 2013). I det empiriska materialet framkommer att respondenterna i stor utsträckning har valt liknande yrken som sin adoptivföräldrar. Från ett sociokulturellt perspektiv är det rimligt att anta att socialisation kan få barn att välja liknande yrken som sina föräldrar. Även begreppet samhörighet kan förklara att respondenternas yrkesval har påverkats av andra i respondentens närhet. Respondent 4 sökte sig till yrke inom socialt arbete precis som respondentens adoptivföräldrar.

Slutsatsen kan bli att man vill tillhöra en grupp och många av respondenterna följer liknande mönster som respondent 4 i hur de svarar. De följer med andra ord också sina närmastes fotspår var det gäller yrkeskategori. Det har framkommit genom att analysera sambandet mellan yrken respondenterna har och vad deras adoptivföräldrar har arbetat inom under respondenternas uppväxt. Språk växer fram utifrån uppväxt och influenser i omgivningen (ibid). Beroende på vilka individer respondenterna haft i sin omgivning kan det ha påverkat deras sätt att tänka beträffande språk. Respondent 1 uttrycker att hen var tvungen att lära sig svenska. Det kan tyda på att respondent 1 kände ett behov av att passa in i den sociokulturella gruppen eller samhället hen var placerad i. Den sociokulturella gruppen i detta fallet är gruppen som talar svenska. Hen uttryckte att det var en utmaning att lära sig svenska men ändå gjorde hen det, det kan vara för att hens adoptivfamilj pratade svenska i hemmet.

Det finns nackdelar med det sociokulturella perspektivet då man ibland agerar utifrån hur man tror att samhället vill att man ska agera (ibid). Enligt svaren författarna fick fram från intervjuerna har alla respondenter anammat en del eller alla svenska samhällsnormer. Författarna har efter intervjuerna med alla respondenter sett att vissa har en bild av hur man ska passa in i samhället som kanske inte helt stämmer överens med hur det svenska samhället fungerar. Respondent 2 uttrycker att man ska ha ett svenskt namn för att lyckas i det svenska samhället. Med lyckas menar

respondent 2 att få ett jobb och lägenhet. Om man endast ser utifrån dessa faktorerna så tillhör hen den sociokulturella gruppen, det svenska samhället. Det som särskiljer är uppfattningen om att man behöver ha ett svenskt namn för att tillhöra gruppen. I vissa fall kan detta stämma, men oftast är det flera faktorer som avgör om någon får jobb och/eller lägenhet.

Metoddiskussion

Det faktum att en av studiens författare är bekant med samtliga respondenter har sannolikt påverkat studiens resultat. Eftersom bekanta till en av författarna har valts ut för att delta i studien är urvalet inte slumpmässigt och därför inte lika representativt. Förhoppningsvis kan den tidigare bekantskapen ha främjat tillit mellan författare och respondent.

Utmaningarna som uppkom under studien kan ha varit relaterat till identitet, anknytningsteori och sociokulturellt perspektiv. Det märktes relativt snabbt på intervjuaren att respondenterna till viss mån var ovetande om sin egna identitet i tidig ålder. Anknytningen skilde sig också mellan otrygg ambivalent och trygg anknytning beroende på ålder. Majoriteten av respondenterna tycks ha kunnat relatera till en grupp i det svenska samhället. Dock kunde man se en förändring till vilka grupper de ansåg sig tillhöra. Detta kan ha skett efter påverkan av erfarenheter i livet.

I studien har man valt att ha vissa definitioner och perspektiv av identitet, men det bör tas i beaktning att det finns fler definitioner och olika perspektiv.

I denna studie har respondenter från fyra världsdelar intervjuats alla är dock uppväxta i Sverige. Huruvida respondenterna har svarat avgör inte hur resten av befolkningen som är adopterade från dessa världsdelar kommer svara på samma typ av frågor som ställts i denna studien. Därmed kan svaren från respondenterna se olika ut oavsett om man frågar nya respondenter från samma världsdelar som i denna studie.

Erfarenheter kan påverka hur ens yrkesval ser ut. En turbulent uppväxt kan också medföra att man vill hjälpa individer med samma utmaningar som man själv genomgått. I och med att majoriteten av respondenterna har ett socialt arbete på något sätt så kan det påverka deras förkärlek för att stötta människor som på något sätt är i samma situation som de själva varit i. Senare kan ens identitet påverka hur man nischer sig i samhället och hur man kanske relaterar till människor som har varit under samma förutsättningar.

Även om man skulle fråga liknande frågor till någon som inte är adopterad skulle det kunna leda till liknande svar. I alla fall när det gäller hur man haft det under tonåren. Det gäller svaren som författarna i denna studie har diskuterat om när det gäller anknytningsteori, identitet och sociokulturellt perspektiv.

Förslag på fortsatta studier

För att vidare forska i ämnet hade fler respondenter behövts. En triangulering med enkätundersökning, observation tillsammans med den semistrukturerade intervjun som genomfördes i denna studie, hade varit en fördel för att kunna få fram mer empirisk data och en bredare överblick. Man hade också kunnat utveckla frågeformuleringarna i intervjun och lägga till eventuella frågor som hade gett resultatet ett bredare analysmaterial. Det som också saknas i denna studie är att det inte finns tillräckligt med frågor utifrån anknytningsteorin, vilket i sin tur ledde till att svarsmaterialet inte blev tillräckligt för att kunna föra en diskussion på ett djupare plan. Man kan ställa inledande testfrågor som inte är relevant för frågeställningen men som skapar en trygghet hos respondenterna, detta för att frågorna som ställdes i detta arbetet kunde vara känsligt på ett personligt plan hos respondenterna. Resultatet från studien kunde blivit annorlunda om respondenterna var i tonårsåldern vid intervjutillfällena eftersom deras minne hade varit mer nära i tiden. Minnesbilden kan ha förändrats med tiden och kan ha blivit manipulerad genom erfarenheter. För att få en tydligare bild av vad som är vanligt förekommande trots och vad som egentligen har att göra med den internationella adoptionen, så bör man kanske också ha respondenter som inte är adopterade eller som är adopterade nationellt. Detta för att senare kunna jämföra resultaten.

Källförteckning

Litteratur A-Ö

Dalen, M (2008). *Intervju som metod*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Klingberg, G & Hallberg, U (red.) (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!*. Upplaga 1:1 Lund: Studentlitteratur

Lindblad, F (2004). *Adoption*. Lund: Studentlitteratur

Starrin, B & Svensson, P-G (red.) (1994). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur

Tamm, M (2012). *Psykosociala teorier vid hälsa och sjukdom*. 3., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Elektroniska sidor A-Ö

Adoptionscentrum (2021)

<https://www.adoptionscentrum.se/sv/arkiv/Nyhetsarkiv/adoptioner-vacker-kanslor/>
[2021-04-03]

Aroseus, F (2013) *Sociokulturellt perspektiv*. Lätt att lära

<https://lattattlara.com/psykologiska-perspektiv/sociokulturellt-perspektiv/>
[2021-04-07]

Aroseus, F (2016) *Identitet ur socialt perspektiv*. Lätt att lära

<https://lattattlara.com/psykologiska-perspektiv/sociokulturellt-perspektiv/identitet-ur-socialt-perspektiv/> [2021-04-07]

Mkcentrum (2007). *Kulturell identitet och arbetsmarknaden*

https://mkcentrum.se/wp-content/uploads/2019/05/2007_07Kulturell_identitet.pdf?fbclid=IwAR390AEhEaz14dwuxf-6-n3p73-jEeqHlrWIVCw0L8nnOTRNvuDV4uSNrgE

[2021-04-03]

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (2021). *Forskning om insatser för att stödja adopterade barns psykiska och fysiska hälsa*

<https://mfof.se/internationella-adoptioner/forskning-om-insatser-for-att-stodja-adopterade-barns-psykiska-och-fysiska-halsa.html> [2021-02-11]

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (2021) *Internationella adoptioner*

<https://www.mfof.se/internationella-adoptioner.html> [2021-03-24]

Nationalencyklopedin (u.å.) *identitet*

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/identitet> [2021-03-24]

Psykologiguiden (2013). *Anknytning*

<https://www.psykologiguiden.se/rad-och-fakta/relationer/anknytning> [2021-04-08]

Psykologiguiden (2012). *Dubbel etnisk identitet*

<https://www.psykologiguiden.se/rad-och-fakta/barn-och-familj/adoption/dubbel-etnisk-identitet> [2021-03-31]

Psykologiguiden (u.å.). *Psykologilexikon*

<https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon?Lookup=interpersonella>

[2021-03-31]

Regeringen (2020) *Den internationella adoptionsverksamheten ska ses över*

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2020/02/den-internationella-adoptions-verksamheten-ska-ses-over/> [2021-04-03]

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (2020). *Insatser för bättre psykisk och fysisk hälsa hos adopterade barn*

<https://www.sbu.se/sv/publikationer/sbus-upplysningstjanst/insatser-for-battre-psykisk-och-fysisk-halsa-hos-adopterade-barn/?pub=49403> [2021-03-29]

Vetenskapsrådet (2021) *Etik i forskningen*

<https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html> [2021-05-06]

Wide, N (2001) *Att vara svensk inuti men inte utanpå Adopterades upplevelser och påverkan av fördomar*

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:196704/FULLTEXT01.pdf>

Bilagor

Informationsbrev

Hej,

Vi heter Thomas & Alex och vi vill gärna komma i kontakt med dig för att fråga om du har möjlighet att delta i en intervju. Intervjun kommer vara ett av de underlag vi kommer använda i vårt fördjupningsarbete. Vårt fördjupningsarbete kommer handla om adoption och hur barn anpassar sig till sin nya adoptionsfamilj.

Intervjumaterialet kommer enbart användas i vårt fördjupningsarbete där du kommer få vara anonym och ska inte på några sätt kunna spåras till dig som individ. Materialet raderas så fort fördjupningsarbetet är klart och godkänt av vår examinator. Du kan när som under intervjuens gång avsäga dig att fortsätta medverka.

Är du intresserad av att delta så vill vi att du så snart som möjligt återkommer med datum och tid då det passar dig att ses.

Vill du veta mer om vårt fördjupningsarbete går det bra att kontakta oss.

Vi skulle vara tacksam om du kunde vara behjälplig i vårt fördjupningsarbete.

Med vänliga hälsningar!

Thomas Truedsson & Alex Robertsson

Thomas Truedsson
0739-220977
thomas.truedsson.stud@albins.nu
0418-332446
Albins Folkhögskola
Socialpedagogutbildningen

Alex Robertsson
0723-411165
alex.robertsson.stud@albins.nu
Socialpedagogutbildningen

Handledare:

Alexander Platon
0418-332446
alexander.platon@albins.nu
Albins Folkhögskola
Lärare

Samtyckesblankett

Jag har tagit del av informationen och syftet med intervjustudien. Jag ger samtycke till att intervjun spelas in via diktafon, intervjun är frivillig och kan när som helst avbrytas. Allt intervjumaterial kommer aidentifieras och raderas när fördjupningsarbetet är färdigt. Resultatet i mitt fördjupningsarbete kommer inte att kunna härledas till någon individ eller verksamhet. Materialet kommer enbart behandlas av mig som skribent och eventuellt min handledare. Jag ger mitt samtycke till att medverka i intervjun.

Intervjuperson

Underskrift

Namnförtydligande

Student

Underskrift

Namnförtydligande

Underskrift

Namnförtydligande

Datum

Intervjufrågorna

1. Var är du uppväxt?
2. Hur upplevde du din uppväxt som barn?
3. Hur gammal var du när du blev adopterad?
4. Hur gammal var du när du fick reda på att du var adopterad?
5. Hur fick du reda på att du var adopterad?
6. Hur upplevde du att få veta att du var adopterad?
7. Vem/vilka hade du som förebild i din uppväxt?
8. På vilket sätt såg du upp till personen?
9. Vilka egenskaper hade personen?
10. Tror du att dina relationer till andra människor än dina föräldrar påverkats av att du är adopterad? Om ja, på vilket sätt?
11. Har du någon kontakt med dina biologiska föräldrar?
12. Vilka eventuella utmaningar hade du för att anpassa dig till det svenska samhället?
13. Tror du att ditt liv varit annorlunda om du inte var adopterad? Om ja, på vilket sätt?
14. Hur såg uppväxten under tonåren ut?